

окремої людини, що потрапила в сферу кримінально-процесуальної діяльності. Гарантією поважання особи, забезпечення прав і свобод людини є не тільки неухильне дотримання державою закону, але й установлення сфери активності й самостійності особи». Забезпечення прав особи - незмінний об'єкт уваги в правознавстві, включаючи процесуальні галузі юридичної науки. Проблематика правового стану особи, переборовши деяку стабільність свого предметно-методологічного контексту, стає центральним джерелом формування оновленого наукового інтересу.

УДК 349.6 (043.2)

Чуб Г.М.,
старший викладач,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ДО ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

З'ясування об'єму та змісту кримінальної відповідальності в галузі екології є актуальним для всебічного дослідження юридичної природи відносин відшкодування шкоди, заподіяної порушенням екологічного законодавства та екологічних прав громадян, зокрема, як найефективнішого способу їх захисту.

Для України стабільна політика в галузі екології є запорукою успіху, так як і здатність швидко та ефективно реагувати на зміни навколишнього середовища. Проте наша держава, на жаль, не приділяє достатньо уваги питанням екологічної безпеки. Хоч вона і має гарантуватись громадянам України шляхом здійснення широкого комплексу державно-правових та інших заходів, відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього середовища» від 25 червня 1991 р. Варто зробити уточнення, під екологічною безпекою маємо на увазі складову глобальної і національної безпеки, тобто такого стану розвитку суспільних відносин в галузі екології, при якому системою державно-правових, організаційних, науково-технічних, економічних та інших соціальних засобів забезпечується регулювання екологічно безпечної діяльності, режим використання природних ресурсів, охорона безпечного для життя та здоров'я людей навколишнього середовища, попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для природних систем та населення.

Екологічні злочини є одними з найпоширеніших та найнебезпечніших, оскільки завдають шкоди відразу всьому суспільству. Кримінальна відповідальність є одним з важливіших засобів забезпечення раціонального природокористування, відновлення екологічних об'єктів та охорони довкілля, яка, поряд з тим, має на меті покарання винних, припинення і попередження порушень законодавства з високим рівнем екологічного ризику і екологічної небезпеки для навколишнього природного середовища.

Єдиним законодавчим документом, за яким визначаються вид і міра кримінальної відповідальності за екологічні правопорушення в Україні є Кримінальний

кодекс України від 05.04.01, зокрема розділ VIII «Злочини проти довкілля». Та він не є досконалим, оскільки через наявність прогалин в ньому на практиці не завжди притягуються до відповідальності всі особи, причетні до злочину, внаслідок чого іноді залишаються безкарними організатори і пособники, часто підбурювачі.

Нині в Україні природоохоронну функцію в основному виконують санітарні норми, які за своєю суттю не можуть забезпечити саме збереження довкілля.

Одним з головних елементів управління екологічною безпекою, тим юридичним знаряддям, за допомогою якого визначаються дозволені межі впливу на довкілля є екологічні нормативи. Саме тому вони мають бути досконалими. Більшість чинних нині природоохоронних правил і нормативів була опрацьована на базі досягнень санітарно-гігієнічної науки 60-х років, в основу яких покладено витратно-екстенсивний підхід до природокористування. Ці правила і нормативи між собою погано узгоджені, не становлять цілісної системи, але найгірше те, що переважна їхня частина має тільки дорадчий характер.

Необхідна обов'язкова екологічна експертиза всіх законодавчих актів, яка проводилася б неупередженими спеціалістами в даній галузі, що забезпечувало б розвиток нашого законодавства в правильному руслі.

Доцільно було б прийняти "Закон про екологічну інформацію" в якому варто передбачити не просто вільний доступ до екологічної інформації, а обов'язок державних органів постійно висвітлювати в ЗМІ стан екології в Україні.

Заслужовує на увагу пропозиція введення до КК відповідальності за діяльність, що може потягнути за собою спричинення шкоди в майбутньому, у вигляді її заборони чи призупинення. Це є актуальним з огляду на предмет екологічного злочину, оскільки яким би не було покарання за діяння, яке вже потягло за собою шкідливі наслідки, повною мірою нейтралізувати їх не вдасться. Прикладом можливого застосування даної пропозиції є виробництво пральних порошоків на фосфатній основі. В Україні це не є протизаконним, але це діяльність, що може потягнути за собою спричинення шкоди в майбутньому.

Удосконалити українське кримінальне законодавство можливо, вивчаючи іноземний досвід в даній сфері. Так, на нашу думку варто переглянути встановлені КК межі кримінальної відповідальності. Зокрема, зважаючи на особливості екологічних злочинів, можна перейняти досвід США, де кримінальна відповідальність у вигляді штрафу обчислюється за кожен день порушення окремо.

Щодо розміру кримінальної відповідальності в даній галузі, необхідно зазначити, що економічний характер санкцій є більш ефективним і саме він має найбільшу перспективу розвитку. Тобто, злочинця в екологічній галузі ефективніше не позбавляти волі на певний строк, а зобов'язувати відшкодувати збитки у кратному розмірі. Беручи приклад з Японії варто приділити більшу увагу воді, ввести кримінальну відповідальність за забруднення водопроводу.

В Болгарії, наприклад, існує норма, щодо правильного розвитку рибних запасів. Ми пропонуємо ввести такого роду норму і в Україні, наголошуємо саме на встановленні відповідальності за неправильний розвиток рибних запасів. Покарання потрібно збільшувати відповідно до знаряддя, місця, часу риболовлі, виду, розміру сітки. А також, на нашу думку, браконьєрський вилов риби (в будь-якому своєму прояві) є корисливим злочином. Зокрема, законодавство Німеччини притри-

мується саме такої позиції. Також варто передбачити підвищення покарання в разі застосування браконьєром сили.

Доцільно встановити кримінальну відповідальність за перевищення норм по створенню шумів, вібрацій і т.д. Наприклад, в Великій Британії таке законодавства вже давно прийняте і успішно функціонує. При цьому варто звернути увагу і на Конвенцію 1977 р. «Про захист трудящих від професійного ризику, що викликаний забрудненням повітря, шумом і вібрацією на робочих місцях».

Світова практика показує, що сприяти більш точному дотриманню законодавства при призначенні покарання, можна через розширення предмету злочину екосистеми. В самому КК варто розширити перелік предметів злочину екосистеми.

На нашу думку українське кримінальне законодавство в екологічній сфері варто постійно удосконалювати, приводячи його норми у відповідність до реалій суспільного життя. Кращою основою для нововведень можуть стати норми, що успішно функціонують в інших країнах.

Література

1. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ. – 168 с.
2. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 року № 1264-ХІІ // Відомості Верховної Ради, 1001, № 41.
3. Костицький В.В. Екологія перехідного періоду: право, держава, економіка. К.: ІЗП і ПЗ, 2003. – 772 с.

УДК 343.4 (043.2)

Шкандала Ю.В.,

старший викладач

Юридичний інститут,

Національний авіаційний університет, м. Київ

Тимошенко Р.А.,

студентка

Національна академія внутрішніх справ України, м. Київ

ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Конституція України закріпила достатньо широкий та різний за своїм змістом перелік природних та невідчужуваних прав особи. До їх числа, зокрема належать право кожної людини на повагу до її гідності (ч. 1 ст. 28) право на свободу та особисту недоторканість (ч. 1 ст.29), що знайшло своє відображення в Розділі III Особливої частини КК, яка містить норми, що передбачають кримінальну відповідальність за порушення зазначених прав, в тому числі (ст. 149 КК, Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо передачі людини).

Торгівля живим товаром як асоціальна кримінальне явище має особливість пристосовуватись до нових умов життя, міняти свої форми і методи залежно від економічної і соціальної ситуації в кожній конкретній країні і у світі взагалі тому з часом в торгівлі людьми з'являються нові тенденції. Останнім часом відмічається